

ข่าวเหมิบัณฑิตมยสภา

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๔๒๗

โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗

<http://www.thethaibar.or.th>

LOVE

PRIDE

สมรสเท่าเทียม

ข่าวเหิมบันเทิงมณฑล

พิธีพระราชทานประกาศนียบัตรแก่ผู้สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของ สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ ๗๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๑๗.๑๕ น. **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี** เสด็จลง ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นางชนากานต์ ธีรเวชพลกุล นายกเนติบัณฑิตยสภา นำผู้สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษา
กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ ๗๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๑,๑๔๖ คน และ สมัยที่ ๗๕
ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๙ คน ที่ยังไม่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท รับพระราชทานประกาศนียบัตร
เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท รับพระราชทานประกาศนียบัตร

เนื่องจากปก

สมรสเท่าเทียม

ปณต ยงยุทธ ^(๑)

เมื่อความรักสวนทางกับกฎหมายเมื่อสิ่งที่สร้างขึ้นด้วยแรงกายกลับถูกช่วงชิงไปอย่างชอบธรรม คนสร้างไม่ได้ไปคนได้ไปไม่ได้สร้าง ใครถูก-ใครผิด ถ้าเป็นคุณ จะเลือกอะไรระหว่างกฎหมายหรือมนธรรม ?

สำหรับผู้คนที่ได้ชมภาพยนตร์เรื่อง "วิมานหมาม" แล้ว คงเกิดคำถามข้างต้นในใจ ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคู่รักหนุ่มสาวสวน (ทองคำและเสก) ซึ่งช่วยกันทำสวนกุเรียน ต่อมาเสกเกิดอุบัติเหตุเสียชีวิต ที่ดินซึ่งมีสวนกุเรียนและบ้านของเสกจึงต้องตกเป็นของแม่เสก มารดาซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมตามกฎหมายของเสก ส่วนทองคำซึ่งลงแรงสร้างมาทั้งยังใช้เงินไถ่ถอนที่ดินของเสกจากการจำนองกลับไม่ได้อะไรเลย ได้แต่ดูแลแม่เสกและลูกสาวเข้ามาถือสิทธิครอบครองที่ดินดังกล่าวตามกฎหมาย

ภาพยนตร์ดังกล่าวสามารถขบขันประเด็นปัญหาทางสังคมและผลกระทบจากที่กฎหมายยังไม่คุ้มครองการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวระหว่างบุคคลเพศหลากหลายได้อย่างเจ็บคม ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วบุคคล

(๑) อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้ช่วยเลขานุการรองอัยการสูงสุด

อ่านต่อหน้า ๔

สารบัญ

คณะผู้จัดทำ

คณะผู้จัดทำ

- อนุกรรมการประชาสัมพันธ์

ประธานฝ่ายอำนวยการ

- นายพีระพัฒน์ อิงพวงษ์พันธ์

รองประธานฝ่ายอำนวยการ

- รศ.ดร.ภูมิ นุศลศิลป์

ฝ่ายอำนวยการ

- นางสาวปิยาภรณ์ พิสิฐพิทย
- นางศศธร เทพไตรรัตน์
- ดร.กนก จุลมนต์
- ดร.วิภา นิตธรรม
- นายทีปกร โกลนพันธ์
- นายทรงพล สุวรรณพงศ์
- นายธนดล สุวัณณะฤทธิ์
- ดร.นพพล ชุกสีน
- ดร.ศศิธร อินโต
- ผศ.ดร.ศรีพัชรา สิกธิกำจรัส

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

- นายรังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์
- นายมนต์ชัย ชนิทรสีลา
- นายสกุลยุช หอพิณสุข
- นายอำนาจ เนตยสุภา
- นายมนตรี ยะรังษี
- นางสาวกิตตา พัทธนิสันติสุข
- ผศ.ดร.ประภาภรณ์ โรจน์ศิริรัตน์
- นางสุจิตรา แสงสายัณห์
- อภิญญาสกุล
- ดร.สันติ ผิวทองคำ
- นายสิริสิทธิ์ อนันตสมบูรณ์
- นายมนทล อรรถนบลยุคล
- นางสาวสุธารณี ศรีวิพัฒน์
- ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง

ฝ่ายดำเนินการ

กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ

- นางสาวนาถสินี ยุติธรรมดำรง

รองบรรณาธิการ

- นายहितถพวงศ์ เกียมพันธ์พงศ์
- นายวินท์ ชัยภักดิ์
- นายทีปกร โกลนพันธ์
- นายทรงพล สุวรรณพงศ์

หน้าปก

สมรสเท่าเทียม

๒

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

๓

สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก

๔

บทความเนื่องจากปก "สมรสเท่าเทียม"

๕

ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ

๘

เจาะลึกประเด็น

๑๐

ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย

๑๔

วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง

๑๖

บทความ "กฎหมายสมรสเท่าเทียมกับหลักกฎหมายครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป"

๒๐

บทความ "เปลี่ยน QR Code ที่ผูกกับบัญชีของนายจ้าง เป็นของตนเอง และให้ลูกค้าย้ายแชนแนล"

๒๒

มุขขำ

๒๓

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

๒๔

บรรณาธิการแถลง

บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา เป็นผลงานของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

เหล่านี้ต่างอุปการะเลี้ยงดูกันและมีความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ไม่ต่างจากคู่สมรสที่เป็นชายและหญิง แต่ก็มีมาก่อนกาลได้ไม่นานนัก เพราะวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๘ ที่ผ่านมานี้เป็นวันที่ "กฎหมายสมรสเท่าเทียม" หรือชื่ออย่างเป็นทางการก็คือ "พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗" มีผลใช้บังคับตามกฎหมาย

ความจริงแล้ว พ.ร.บ.ดังกล่าวประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๗ ที่ผ่านมา แต่มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศ วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในการจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัวดำเนินการแก้ไขกฎหมายภายในความรับผิดชอบของตนให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ข้างต้น

หากจะกล่าวโดยย่อ สาระสำคัญของกฎหมายฉบับดังกล่าวก็คือการอนุญาตให้บุคคลสองคนไม่ว่าจะมีเพศสภาพใด ๆ ก็สามารถหมั้นและสมรสกันได้ ทั้งยังกำหนดให้บุคคลดังกล่าวทรงไว้ซึ่งสิทธิ-หน้าที่ตามกฎหมาย ทำนองเดียวกับที่ชายและหญิงซึ่งเป็นคู่หมั้นและคู่สมรสมีต่อกันทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิเรียกค่าทดแทนจากผู้ที่ได้ล่วงเกินทางเพศกับคู่หมั้น – คู่สมรสของตน, หน้าที่ในการช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะ, สิทธิในการเป็นผู้อุปการะ หรือผู้พิทักษ์กรณีที่คุณสมรสอีกฝ่ายซึ่งตกเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถตามกฎหมาย รวมทั้งความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสอีกด้วย

อีกทั้งกฎหมายฉบับดังกล่าวยังแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนอื่น ๆ ซึ่งมีใช้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับครอบครัว (บรรพ ๕) อีกด้วย ได้แก่ ภูมิสำเนาของสามีและภรรยา (มาตรา ๔๓) อายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างสามีและภรรยา (มาตรา ๑๙๓/๒๒) และสิทธิโดยธรรมในการสืบมรดกของสามีและภรรยา (มาตรา ๑๖๒๘) โดยกฎหมายฉบับนี้ได้แก้ไขคำว่า "สามีภรรยา" ในบทบัญญัติข้างต้นเป็น "คู่สมรส" ทั้งหมดหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือต่อแต่นี้ไปสถาบันครอบครัวมิได้ถูกก่อร่างสร้างขึ้นโดยชายหรือหญิงซึ่งเป็นสามีภรรยากันตามกฎหมายเท่านั้น หากแต่สามารถกระทำโดยคู่สมรสตามกฎหมายซึ่งไม่ถูกจำกัดครัดเคร่งโดยเพศสภาพตามธรรมชาติอีกต่อไป

ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นประเทศล่าสุดที่รับรองการสมรสระหว่างบุคคลสองคนซึ่งไม่ว่าจะมีเพศสภาพใด ๆ จากทั้งหมดใน ๓๕ ประเทศทั่วโลกและเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ อันเป็นการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ทั้งในเรื่องการไม่แบ่งแยก (ข้อ ๒) ซึ่งกำหนดว่า "ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนชาติ" และความเสมอภาค (ข้อ ๗) ซึ่งกำหนดว่า "ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ" กฎหมายสมรสเท่าเทียมจึงเป็นการคุ้มครองกลุ่มบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศให้สามารถสมรสกันและก่อตั้งสถาบันครอบครัวได้เช่นเดียวโดยชายและหญิง มิต้องถูกเลือกปฏิบัติให้แตกต่างกันโดยอาศัยเหตุความหลากหลายทางเพศ จนต้องเผชิญกับคำถามที่วัดมโนธรรมเช่นเดียวกับเรื่องราวของ "วิมานหนาม" ข้างต้น

หากท่านผู้อ่านลองพลิกกลับไปดูหน้าปก ท่านจะเห็นสีส้มหลายหลากอันเป็นสัญลักษณ์และเอกลักษณ์ของกลุ่มคนผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือที่เรียกกันว่า LGBTQ สัญลักษณ์ดังกล่าวคือธงสีรุ้ง (Rainbow flag) ซึ่งรังสรรค์ขึ้นโดยกิลเบิร์ต เบเกอร์ (Gilbert Baker) ศิลปินและนักเคลื่อนไหวชาวอเมริกัน แรกเริ่มธงดังกล่าวมีจำนวน ๘ สีต่อมาลดเหลือแค่ ๕ สีดังที่ท่านเห็นในปก โดยสีแดง หมายถึงชีวิต สีส้ม หมายถึงการเยียวยา สีเหลือง หมายถึงแสงอาทิตย์ที่ส่องสว่าง สีเขียวหมายถึงธรรมชาติ สีน้ำเงินคราม หมายถึงความสงบ และสีม่วง หมายถึงจิตวิญญาณ อันแสดงถึงชุมชนของบุคคลซึ่งมีหลากหลายเพศสภาพนั่นเอง

สุดท้ายนี้ เมื่อกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับแล้วจะส่งผลให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด จะมีปัญหาที่ถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์อีกหรือไม่ คงต้องให้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวออกแบบมาเพื่อรองรับความแตกต่างหลากหลาย "อีกประการหนึ่ง" ของผู้คนในสังคม เพราะในสังคมของเราย่อมเต็มไปด้วยความแตกต่างหลากหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือแม้กระทั่งความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งคงมีแต่ความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างกันเท่านั้นที่ทำให้ผู้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกได้ เฉกเช่นสีที่แตกต่างกันทั้งหลายบน Rainbow flag

ปัญหาจากข้อหาเรียกกฎหมายที่ฝ่าฝืน

บุริมสิทธิในหนี้ค่าภาษีอากร ^(๒)

สุธารณี ศรีวัฒน ^(๑)

ข้อเท็จจริง

มหาวิทยาลัย ส. (มหาวิทยาลัยฯ) ผู้ว่าจ้าง ได้ทำสัญญาจ้างปรับปรุงห้องปฏิบัติการศิลปะ ห้องบรรยายและห้องพักอาจารย์ กับบริษัท ต. จำกัด ผู้รับจ้าง เป็นจำนวนเงิน ๔,๑๕๔,๐๐๐ บาท และผู้รับจ้าง ได้วางเงินสดเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา เป็นจำนวนเงิน ๒๐๗,๗๕๐ บาท โดยผู้รับจ้างต้อง เริ่มทำงานภายในวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๕ และ ต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖ แต่ผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานภายในระยะเวลา ที่กำหนด และเมื่อผู้รับจ้างส่งมอบงานงวดที่ ๑ ปรากฏว่า มีค่าปรับ เป็นเงินจำนวน ๗๕๖,๒๑๐ บาท และผู้ว่าจ้าง ได้รับเงินค่าปรับดังกล่าวไว้แล้ว ต่อมาคณะกรรมการ ตรวจสอบข้อพิพาทว่า ผู้รับจ้างปฏิบัติตามสัญญาไม่เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน ผู้ว่าจ้างจึงได้ใช้สิทธิบอกเลิก สัญญาจ้างในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ และขอใช้สิทธิ ตามสัญญากับทั้งขอสงวนสิทธิเรียกค่าปรับ ค่าใช้จ่าย ในการควบคุมงานและค่าเสียหายอื่น ๆ อย่างไรก็ดี มหาวิทยาลัยฯ ยังไม่ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับจ้างชำระ ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการผิดสัญญา พร้อมทั้งยัง ไม่ได้ดำเนินการบังคับหลักประกันสัญญา ตามสัญญา ข้อ ๑๗ แต่อย่างใด

ต่อมาสำนักงานสรรพากรพื้นที่ ก. ได้มีคำสั่งอายัด เงินค่าจ้างตามสัญญา และเงินที่ผู้รับจ้างนำมาค้ำประกัน หรือนำมาวางเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา เป็นจำนวน ๗,๗๗๒,๕๘๙ บาท และให้นำส่ง กรมสรรพากรภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งอายัด หรือนับแต่วันที่ครบกำหนดการจ่ายเงินตามสัญญา

ข้อหาข้อ

มหาวิทยาลัย ส. ขอหาข้อหาว่า มหาวิทยาลัยฯ มีสิทธิ ตามสัญญาที่จะรับหลักประกันสัญญาเพื่อนำมาชำระหนี้

ค่าปรับของผู้รับจ้าง หรือต้องส่งให้กรมสรรพากรทันที ที่ได้รับการแจ้งอายัด หรืออย่างไร

คำวินิจฉัย

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๑๒ แห่งประมวลรัษฎากร ให้อำนาจอธิบดี กรมสรรพากรในการสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาด ทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดเสียภาษีอากรหรือนำส่ง ภาษีอากรได้ที่ราชอาณาจักร โดยมีต้องขอให้ศาล ออกหมายยึดหรือสั่ง ทั้งนี้ เพื่อให้รัฐได้รับภาษีอากรค้าง ซึ่งแตกต่างจากสิทธิของเจ้าหนี้ในคดีแพ่งทั่วไป และเงิน ที่ผู้รับจ้างนำมาวางเป็นหลักประกันสัญญานั้น ผู้รับจ้าง มิได้มีเจตนาส่งมอบให้เป็นของผู้ว่าจ้างเป็นการเด็ดขาด แต่เป็นการส่งมอบเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตาม สัญญาเท่านั้น แม้สัญญาจ้างจะสิ้นสุดลงและ มหาวิทยาลัยฯ ผู้ว่าจ้าง มีสิทธิที่จะรับเงินหลักประกัน การปฏิบัติตามสัญญาได้ก็ตาม แต่ตราใบใดที่ มหาวิทยาลัยฯ ผู้ว่าจ้างยังมีได้บังคับเอาค่าปรับค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจากหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา ตามข้อ ๑๗ ของสัญญาจ้าง เงินหลักประกันการปฏิบัติ ตามสัญญาที่ผู้รับจ้างมอบให้แก่มหาวิทยาลัยฯ ผู้ว่าจ้าง ตามข้อ ๓ ของสัญญาจ้างดังกล่าว จึงยังเป็นทรัพย์สิน

(๑) อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ สำนักงานอัยการสูงสุด

(๒) ส่วนข้อหาข้อหาสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ เลขรับที่ พ. ๔๙/๒๕๖๗

ของผู้รับจ้างอยู่ ประกอบกับหนี้ค่าภาษีอากรเป็นหนี้บุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๓ (๓) ประกอบมาตรา ๒๕๖ ที่กรมสรรพากรมีบุริมสิทธิในค่าภาษีอากรที่ลูกหนี้ยังค้างชำระอยู่ในปัจจุบันและก่อนนั้นขึ้นไปอีกปีหนึ่ง ส่วนมหาวิทยาลัยฯ ผู้ว่าจ้าง ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามสัญญาจ้างมีเพียงบุคคลสิทธิ ดังนั้น เมื่อกรมสรรพากรมีคำสั่งให้อายัดเงินที่ผู้รับจ้างนำมาวางเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา ตามมาตรา ๑๒ แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งเงินดังกล่าวถือเป็นทรัพย์สินของผู้รับจ้างที่อยู่ในความครอบครองของมหาวิทยาลัยฯ ผู้ว่าจ้าง เท่านั้น มหาวิทยาลัยฯ ผู้ว่าจ้าง จึงมีหน้าที่ที่ต้องส่งมอบเงินดังกล่าวให้แก่กรมสรรพากรภายในกำหนดเวลาที่ระบุในคำสั่งอายัดต่อไป

หมายเหตุ

๑. สัญญาที่กำหนดให้ผู้สัญญาฝ่ายหนึ่งนำหลักประกันเป็นเงินสดมามอบให้แก่ผู้สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา และผู้สัญญาฝ่ายที่รับเงินไว้จะคืนให้แก่ผู้สัญญาฝ่ายที่นำเงินมาวางไว้พ้นจากข้อผูกพันตามสัญญาแล้วผู้สัญญาฝ่ายที่วางหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาไว้นั้น***มิได้มีเจตนาจะส่งมอบเงินให้เป็นของผู้สัญญาฝ่ายที่รับเงินไว้เป็นการเด็ดขาดแต่อย่างใด เป็นเพียงการส่งมอบเงินเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาเท่านั้น*** และเมื่อสัญญาสิ้นสุดลง โดยผู้สัญญาฝ่ายที่วางหลักประกันพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญาแล้ว ผู้สัญญาฝ่ายที่รับหลักประกันไว้ก็จะมีหน้าที่ที่ต้องคืนเงินหลักประกันให้แก่ผู้สัญญาฝ่ายที่วางหลักประกัน

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๓ กำหนดว่า ถ้าหนี้มีอยู่เป็นคุณแก่บุคคลผู้ใดในมูลอย่างหนึ่งอย่างใดดังจะกล่าวต่อไปนี้ บุคคลผู้นั้นย่อมมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ คือ

(๑) ค่าใช้จ่ายเพื่อประโยชน์อันร่วมกัน

(๒) ค่าปลงศพ

(๓) ค่าภาษีอากร และเงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเพื่อการทำงานที่ได้ทำให้แก่ลูกหนี้ซึ่งเป็นนายจ้าง

(๔) ค่าเครื่องอุปโภคบริโภคอันจำเป็นประจำวัน

๓. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๖ กำหนดว่า บุริมสิทธิในมูลค่าภาษีอากรนั้น ใช้สำหรับเอาบรรดาค่าภาษีอากรในที่ดิน ทรัพย์สิน หรือค่าภาษีอากรอย่างอื่นที่ลูกหนี้ยังค้างชำระอยู่ในปัจจุบันและก่อนนั้นขึ้นไปอีกปีหนึ่ง

ดังนั้น ***บุริมสิทธิในหนี้ค่าภาษีอากรจึงมีขอบเขตอยู่เพียงค่าภาษีอากรที่ลูกหนี้ยังค้างชำระอยู่ในปัจจุบันและก่อนหน้านั้นขึ้นไปอีกหนึ่งปีเท่านั้น*** ค่าภาษีอากรที่ค้างชำระล่วงพ้นมาเกินกว่านั้น กรมสรรพากรย่อมไม่มีบุริมสิทธิ

๔. คำพิพากษาศาลฎีกาในประเด็นหนี้ค่าภาษีอากรที่น่าสนใจ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐/๒๕๐๕

คำว่า "ปีปัจจุบัน" ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๖ หมายความว่า ปีที่ผู้มีบุริมสิทธิได้ยื่นคำร้องต่อศาลให้เอาเงินของจำเลยมาชำระหนี้ค่าภาษีอากรแก่ผู้ร้องหนี้มีบุริมสิทธินั้น กฎหมายให้สิทธิพิเศษแก่เจ้าหนี้ในอันที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นที่ไม่มีบุริมสิทธิ แต่หาได้หมายความว่า เมื่อผู้ร้องไม่มี

บุริมสิทธิแล้ว สิทธิของผู้ร้องในอันที่จะเรียกครองเอา
ค่าภาษีอากรสูญสิ้นไปไม่ ผู้ร้องก็คงเป็นเจ้าของอยู่ แต่ไม่มี
บุริมสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นเท่านั้น แม้ผู้ร้อง
เพิ่งจะได้ประเมินเรียกเก็บภาษีในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ก็หาทำให้
ภาษีปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และ พ.ศ. ๒๕๔๙ กลายเป็นภาษีปี
๒๕๐๑ ไม่ได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๒/๒๕๐๖

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๒๕๖
บัญญัติว่าค่าภาษีอากรที่ค้างชำระในปีปัจจุบันและ
ก่อนนั้นขึ้นไปอีกปีหนึ่ง ต้องเข้าใจว่าเป็นปีที่ยื่นคำร้อง
และปีนั้นค้างชำระค่าภาษีอากรอยู่ด้วย ถ้าปีถัดขึ้นไป
อีกปีหนึ่งยังมีการค้างชำระอยู่อีก รัฐบาลก็มีบุริมสิทธิ
เพียง ๒ ปี สำหรับคดีนี้ จำเลยค้างชำระค่าภาษีอากรในปี
พ.ศ. ๒๕๔๗ เพียงปีเดียว ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งเป็นปีที่ผู้ร้อง
ยื่นคำร้อง จำเลยไม่ได้ค้างชำระค่าภาษีอากรอยู่เลย
และในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งเป็นปีถัดขึ้นไป จำเลยก็ไม่ได้ค้าง
เช่นเดียวกัน ค่าภาษีอากรที่จำเลยค้างชำระในปี
พ.ศ. ๒๕๔๗ จึงเป็นค่าภาษีอากรในอดีตล่วงพ้นมา๒ปีแล้ว
ผู้ร้องไม่มีบุริมสิทธิตามมาตรา ๒๕๖ คงเป็นเจ้าหนี้สามัญ
จะมาขอหักหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๒๖/๒๕๑๑

คำขอรับชำระหนี้ของกรมสรรพากรซึ่งระบุว่า ขอรับ
ชำระหนี้ค่าภาษีอากร (ภาษีการค้า) ถือได้ว่าขอรับชำระ
หนี้ในฐานะเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิ เพราะค่าภาษีอากรเป็น

หนี้บุริมสิทธิสามัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๒๕๓ (๓)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๑๙/๒๕๑๙

ประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๒ เป็นกฎหมายพิเศษ
ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานที่จะเรียกเก็บภาษีอากรค้าง
โดยสั่งยึดและสั่งขายทอดตลาดได้เอง ไม่จำเป็นต้องนำคดีขึ้น
ฟ้องร้องต่อศาลสิทธิของผู้ร้องตามประมวลรัษฎากร
จึงถือได้ว่าเป็นสิทธิอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกอาจขอให้
บังคับเหนือทรัพย์สินนั้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๗ ดังนั้น แม้ผู้ร้องจะมีได้
เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ผู้ร้องก็มีสิทธิจะขอเข้าเฉลี่ย
ในทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเงินที่ได้จาก
การขายทอดตลาดได้ แต่จะอ้างบุริมสิทธิตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๓ ได้เฉพาะที่
ค้างชำระอยู่ในปีปัจจุบันและก่อนนั้นขึ้นไปอีกปีหนึ่งตาม
มาตรา ๒๕๖ การที่ผู้ร้องมายื่นคำร้องขอเฉลี่ยเมื่อเกิน
กำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องจึงไม่ใช่เจ้าหนี้บุริมสิทธิ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๒๔/๒๕๒๒

บุริมสิทธิในมูลค่าภาษีอากรที่ค้างชำระในปีปัจจุบัน
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๖ นั้น
คำว่า 'ปีปัจจุบัน' หมายถึง ปีที่ผู้มีบุริมสิทธิได้ยื่นคำร้อง
ต่อศาลขอให้เอาเงินของลูกหนี้มาชำระหนี้ค่าภาษีอากรแก่
ผู้มีบุริมสิทธิ

เจาะปฏิกาเด่ห

กำหนดเวลาระยะเวลาเร่งรัดการไต่สวนและฟ้องคดี กับอำนาจฟ้องของอัยการสูงสุด

รังสิชัย
บรรณกิจวิจารณ์ (๑)

มนต์ชัย
ชินนกรสิลา (๒)

มนตรี
จุลเกลี้ยง (๓)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๖๓/๒๕๖๗

อัยการสูงสุด

โจทก์

นาย ส.

จำเลย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่งกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานของอัยการสูงสุด รวมทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จและฟ้องดำเนินคดีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานสำนวนการไต่สวน เอกสารพยานหลักฐานและความเห็นพร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์จากสำนักงาน ป.ป.ช. มาตรา ๗๗ วรรคท้าย บัญญัติว่า **แม้อัยการสูงสุดโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง แต่มาตรา ๙๓ วรรคสอง บัญญัติให้นำความมาตรา ๗๗ มาใช้บังคับกับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยอนุโลม และมาตรา ๗๗ วรรคท้าย ยังบัญญัติต่อไปว่า การฟ้องคดีเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามที่กำหนดในมาตรานี้ย่อมกระทำได้ถ้าได้ฟ้องภายในอายุความแต่ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการอัยการ อัยการสูงสุด หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช.**

แล้วแต่กรณีต้องดำเนินการสอบสวน หากปรากฏว่าการไม่ปฏิบัติภายในระยะเวลาดังกล่าวเกิดจากการจงใจปล่อยปละละเลย หรือประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใด ให้ดำเนินการเพื่อลงโทษผู้นั้นต่อไปโดยเร็ว บัญญัติยกเว้นให้ฟ้องคดีเกินกำหนดระยะเวลา ๑๘๐ วัน **แสดงว่ามีใช่เป็นบทบัญญัติอายุความฟ้องร้องหรือเงื่อนไขในการฟ้องหรือการดำเนินคดี** โจทก์ฟ้องจำเลยต่อศาลคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๙ (เดิม) มาตรา ๑๕๗ (เดิม) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๓/๑ มาตรา ๑๒๓/๒ มาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๗๓ ภายในอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่งประกอบมาตรา ๗๗ วรรคท้าย **โจทก์มีอำนาจฟ้อง**

(บันทึกา จิรยากุล วิธูร คลองมีคุณ ศุภร พิชิตวงศ์เลิศ)

ข้อสังเกต

มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดระยะเวลาการฟ้อง

(๑) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์.

(๒) ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์.

(๓) ทนายความคดีอาญาทุจริตและคดีปกครอง.

ของคดีของอัยการสูงสุด รวมทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ โดยมีระยะเวลาการฟ้องคดี ๑๘๐ วัน โดย คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์ว่า หากอัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นฟ้อง เกินกำหนดระยะเวลาที่มีอำนาจฟ้อง หากยังอยู่ภายใต้ อายุความเนื่องด้วยมิใช่บทบัญญัติอายุความฟ้องร้อง หรือเงื่อนไขการฟ้องหรือการดำเนินคดี แต่อย่างใด

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาไว้ เช่น ตามมาตรา ๔๘ เรื่อง ระยะเวลาการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่กำหนดให้วินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสองปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน และตามพระราช บัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐ ก็มีกำหนด ในเรื่องระยะเวลาการไต่สวนไว้ว่าให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวน แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็น เจ้าหน้าที่ยของรัฐ หรือวันที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้นในกรณีที่มีการกล่าวหาเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น พ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๗๖ - ๕๐๗๙/๒๕๖๖ วินิจฉัยในทำนองว่า แม้พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ จะกำหนดให้กล่าวหาต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ ของรัฐหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสองปี และห้าปีก็ตาม แต่มิใช่บทบัญญัติที่เป็นการตัดอำนาจ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้อง กับตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๙ (๓) (เดิม) และมาตรา ๑๙ (๔) (ที่แก้ไขใหม่) นอกจากนี้ หากคณะ กรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงได้ ตาม พ.ร.บ. ประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๔ (ที่แก้ไขใหม่)

ที่บัญญัติว่า ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าด้วยอายุความในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง ได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปเกินห้าปีแล้ว ย่อมไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะยกคำกล่าวหาที่ได้มีการกล่าวหาไว้แล้วหรือกรณีที่มี เหตุอันควรสงสัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นกระทำความผิดขึ้นได้ส่วนได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แล้วแต่กรณี เห็นได้ว่า ตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๔ (ที่แก้ไขใหม่) ต่างก็มีความ มุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายว่า แม้เป็นกรณี เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ ของรัฐไปเกินสองปีหรือห้าปีแล้ว ก็ไม่เป็นการตัดอำนาจ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะยกคำกล่าวหาที่ได้มีการ กล่าวหาไว้แล้วหรือกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ ของรัฐนั้นกระทำความผิดขึ้นได้ส่วนได้ บทบัญญัติตาม มาตรา ๔๔ (ที่แก้ไขใหม่) ข้างต้น หาใช่อายุความตาม ประมวลกฎหมายอาญาไม่

ในส่วนของศาลปกครองสูงสุดในคดีหมายเลขแดง ที่ พบ.๓๙/๒๕๖๖ ก็ได้มีการวินิจฉัยระยะเวลาการไต่สวน ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๔๔ ไว้ในทำนองว่า **"ระยะเวลา การดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติ ดังกล่าว เป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัดเพื่อให้ทำการไต่สวน เสร็จสิ้นโดยเร็ว ดังนั้น แม้การไต่สวน ข้อเท็จจริง ดังกล่าว จะใช้ระยะเวลาดำเนินการเกินกว่ากรอบระยะ เวลาที่กำหนดไว้ ก็มีได้มีผลทำให้การไต่สวนข้อเท็จจริง ที่เป็นไปโดยชอบต้องเสียไปแต่อย่างใด"**

กล่าวโดยสรุป ระยะเวลาดังกล่าวข้างต้นเป็น ระยะเวลาเร่งรัดเพื่อให้เกิดกระบวนการเร่งรัด ในกระบวนการดำเนินการตามกฎหมายระบุให้เสร็จ ภายในระยะที่รวดเร็วตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ แม้จะไม่กระทำการภายในระยะเวลาที่ไม่มีผลให้การกระทำ นั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่มีอำนาจฟ้อง หรือ การไต่สวนข้อเท็จจริงเสียไป ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลของ โดยสภาพการบริหารงานภาครัฐหรือเพื่อโดยสภาพ ของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนตามที่กฎหมาย ไม่อาจจะกระทำให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด

ภาษาอังกฤษ สำหรับนักกฎหมาย

มณฑล อรรถกฤษณกุล ^(๑)

Law is All Around: Law and Love for All

๑. ความนำ

บทความภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายฉบับนี้เป็นบทความลำดับที่หกในชุด "Law is All Around" ^(๒) โดยที่บทความนี้จะเผยแพร่ในเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีวันวาเลนไทน์และวันมาฆบูชา อันเป็นวันสำคัญเกี่ยวกับความรักในศาสนาและพุทธศาสนาตามลำดับ จึงอาจถือได้ว่าเดือนกุมภาพันธ์เป็นเดือนเกี่ยวกับความรัก ซึ่งแนวทางล่าสุดในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับความรักเห็นจะไม่มีเรื่องใดเป็นที่สนใจของสังคมเท่ากับเรื่อง "สมรสเท่าเทียม" ซึ่งแม้จะยังมีข้อถกเถียงในเชิงวิชาการว่ากฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับเมื่อใดกันแน่ ^(๓) แต่ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดก็ตาม ในวันที่บทความนี้เผยแพร่ กฎหมายดังกล่าวก็คงมีผลใช้บังคับแล้ว บทความนี้ ผู้เขียนจึงขอเชิญชวนผู้อ่านร่วมสำรวจความเห็นของกฎหมายและคำพิพากษาเกี่ยวกับ "สมรสเท่าเทียม" ไปพร้อมกัน

๒. ข้อความทั่วไปเกี่ยวกับการสมรส (ก่อนกฎหมายสมรสเท่าเทียม)

ก่อนที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บสรพ ๕ ฉบับปัจจุบันจะมีผลใช้บังคับ การสมรสอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บสรพ ๕ ตามพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบสรพ ๕ แห่งประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ และก่อนหน้านั้น การสมรสภายใต้กฎหมายตราสามดวงบัญญัติอยู่ในกฎหมายลักษณะผัวเมีย (Before the incumbent Book V of Civil and Commercial Code came into force, marriage was governed by the Civil and Commercial Code, Book V as promulgated by the Act Promulgating the Provisions of Book V of the Civil and Commercial Code, B.E. 2477. Prior to that, under the Three Seals Law, marriage was governed by the Law on Husband and Wife.)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้บัญญัติว่าการสมรสหมายความว่าอะไร คงเพียงแต่วางเงื่อนไขในการสมรสไว้เท่านั้น เช่น เงื่อนไขด้านอายุ ^(๔) ความสามารถ ^(๕) ความเป็นญาติ ^(๖) การมีคู่สมรสคนเดียว ^(๗) และความยินยอม ^(๘) ซึ่งเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้จะนำมาใช้พิจารณาในการสมรส ซึ่งความหมายตามกฎหมายคือการจดทะเบียนสมรสเท่านั้น ^(๙) (The Civil and Commercial Code does not explicitly define the meaning of marriage; it merely sets forth conditions for marriage, such as age requirements, capacity, blood relatives, monogamy, and mutual consents. These conditions are used to determine the validity of a marriage.

(๑) ผู้ช่วยเลขานุการอัยการสูงสุด และที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ สภาผู้แทนราษฎร, น.บ. (เชียงใหม่), นบ., น.บ. (ศรีปทุม), LL.M. (Bucerius)
(๒) โปรดดูบทความในชุดนี้ตามลำดับ คือ Law is All Around: Law and War, Law is All Around: Law and Love, Law is All Around: Law and ChatGPT, Law is All Around: Thai Law and Father of Thai Law และ Law is All Around: Getting Acquainted with the Pillars of Justice, the President of the Supreme Court, and the Attorney General บทความทุกเรื่องตีพิมพ์ในวารสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา
(๓) รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้โปรดดู อานนท์ มาเฝ้าท์. (๒๕๖๘). ความน่าสับสนในการนับวันที่กฎหมายมีผล กรณีสมรสเท่าเทียม ใน https://thestandard.co/opinion-marriage-equality-law-effective-date/?fbclid=IwY2xjawHsMMpleHRuA6FbQlXMAABHbtonW4-wbBytJgAj_L-aZuaBwq-PrdoWb9BsHXQdKqTKiCBsE3nBLdCAg_aem_3R4zvZ2ugADSxtwvprdJw
(๔) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘.
(๕) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๙.
(๖) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๐ และ ๑๔๕๑.
(๗) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๒.
(๘) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๔.
(๙) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๗.

Legally speaking, the term 'marriage' refers to the act of registering a marriage.)

อย่างไรก็ตาม ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ในคดีหนึ่งว่า^(๑๐) "...การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากัน โดยทั้งสองคนตกลงจะเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ต้องอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาทั้งในทางธรรมชาติและกฎหมาย ได้ดูแลความทุกข์สุขเจ็บป่วยซึ่งกันและกันต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน..." (A marriage can only take place when a man and a woman mutually agree to become husband and wife. Both parties must consent to become members of the same family, live together as husband and wife both physically and legally, care for each other's happiness, sorrow, sickness, and support and maintain each other according to their abilities and means.)

๓. กฎหมายสมรสเท่าเทียมในต่างประเทศ

เงื่อนไขของการเป็นสามีภริยาทำให้แต่เดิมมาการสมรสเป็นเรื่องระหว่างชายและหญิงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หลายประเทศได้มีการรับรองสิทธิในการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลที่มีเพศเดียวกันมากขึ้นตามลำดับ โดยบุคคลในสหรัฐอเมริกาได้จดทะเบียนสมรสในมลรัฐมินโซต้าได้เป็นคู่แรกในโลก ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔^(๑๑) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ราชอาณาจักรเดนมาร์กเป็นประเทศแรกที่ใช้สิทธิแก่

บุคคลเพศเดียวกันที่จะจดทะเบียนใช้ชีวิตคู่ การเป็นชีวิตนี้ให้สิทธิทำนองเดียวกันกับการสมรส เว้นแต่การรับบุตรบุญธรรม หรือสิทธิในการปกครองบุตรร่วมกันเท่านั้น ส่วนการจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน ได้รับการตราเป็นกฎหมายเป็นครั้งแรกในราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ ใน พ.ศ. ๒๕๔๔ (Traditionally, the conditions of being a husband and wife have limited marriage to relationships between a man and a woman. However, an increasing number of countries have recognized the rights of same-sex couples to live together. In 1971, the United States was the first country to record a same-sex marriage registration in the state of Minnesota. In 1989, Denmark became the first country to grant same-sex couples the right to register as partners. This partnership provided rights similar to marriage, except for the right to adopt children or jointly custody of children. The first legal recognition of same-sex marriage was in the Netherlands in 2001.)

ในสหรัฐอเมริกา ศาลฎีกาแห่งมลรัฐอาวาย ได้วินิจฉัยในคดี Baehr v. Miike ให้การจำกัดสิทธิเฉพาะบุคคลต่างเพศสามารถสมรสได้น่าจะขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐ ประธานาธิบดีโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาแห่งสหรัฐในขณะนั้น จึงได้ตรา Defense of Marriage Act ออกใช้บังคับ โดยในบทนำได้กล่าวโดย

(๑๐) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๗/๒๕๔๔.

(๑๑) Jack Baker and Michael McConnell ได้ขอจดทะเบียนสมรสที่ว่าการอำเภอแห่งหนึ่ง แต่ได้รับการปฏิเสธ ทั้งสองจึงได้ฟ้องนายอำเภอ คดีนี้ได้รับการพิจารณาในศาลฎีกาแห่งมลรัฐและศาลฎีกาแห่งสหรัฐในเวลาต่อมา คือ Baker v. Nelson อย่างไรก็ตาม ระหว่างการพิจารณา ทั้งสองได้ไปจดทะเบียนสมรสที่ว่าการอำเภออีกแห่งหนึ่ง ซึ่งนายอำเภอรับจดทะเบียนให้

ชัดแจ้งว่า เพื่อตอบโต้คำพิพากษาของศาลฎีกาแห่งฮาวาย โดยกฎหมายฉบับนี้ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่รัฐรับรองการสมรสของบุคคลเพศเดียวกัน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติบางมาตราในกฎหมายฉบับดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ และต่อมา ใน พ.ศ. ๒๕๖๕ กฎหมายฉบับนี้จึงถูกยกเลิกทั้งฉบับ (In the United States, the Hawaii Supreme Court ruled in the case of Baehr v. Miike that limiting marriage to opposite-sex couples likely violated the U.S. Constitution. In response to this ruling, the U.S. Congress enacted the Defense of Marriage Act, with the stated purpose of defending the traditional definition of marriage. This Act prohibited federal recognition of same-sex marriages. However, in ๒๐๑๓, the U.S. Supreme Court ruled that certain provision of the Defense of Marriage Act was unconstitutional. Consequently, the entire Act was repealed in 2022.)

การสมรสของบุคคลเพศเดียวกันในสหรัฐอเมริกา ได้รับการรับรองโดยชัดแจ้ง โดยศาลฎีกาแห่งสหรัฐ ในคดี Obergefell v. Hodges^(๑๒) ได้วินิจฉัยว่าการจำกัดการสมรสเฉพาะบุคคลต่างเพศนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยศาลฎีกาได้วินิจฉัยในตอนท้ายว่า "...No union is more profound than marriage, for it embodies the

highest ideals of love, fidelity, devotion, sacrifice, and family. In forming a marital union, two people become something greater than once they were. As some of the petitioners in these cases demonstrate, marriage embodies a love that may endure even past death. It would misunderstand these men and women to say they disrespect the idea of marriage. Their plea is that they do respect it, respect it so deeply that they seek to find its fulfillment for themselves. Their hope is not to be condemned to live in loneliness, excluded from one of civilization's oldest institutions. They ask for equal dignity in the eyes of the law. The Constitution grants them that right..." (In the United States, same-sex marriage was explicitly recognized by the Supreme Court in the case of Obergefell v. Hodges.[๑] The Court ruled that limiting marriage to opposite-sex couples violated the Constitution. The Court concluded, "...ไม่มีสหภาพของสถาบันใดลึกซึ้งยิ่งไปกว่าการสมรส ซึ่งเป็นอุดมคติสูงสุดแห่งความรัก ความซื่อสัตย์ การอุทิศตน ความเสียสละและครอบครัว บุคคลสองคน กลายเป็นคนที่ดีขึ้นเมื่อพวกเขาได้สมรสกัน ดังที่ผู้ร้องในคดีเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่าการสมรสอาจแสดงออกถึงความรักที่คงอยู่แม้หลังความตาย การกล่าวว่าชายหญิงเหล่านี้ไม่เคารพในสถาบันการสมรสจึงเป็นการเข้าใจผิด

(๑๒) 576 U.S. 644

คำขอของพวกเขาแสดงว่าพวกเขาเคารพต่อการสมรส เคารพอย่างลึกซึ้งซึ่งจนพวกเขาแสวงหาการสมรสเพื่อเติมเต็มพวกเขาเอง พวกเขาหวังว่าจะไม่ถูกตัดสินให้ใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยว ถูกขับไล่กีดกันจากสถาบันทางสังคมอันเป็นมูลฐานเก่าแก่ที่สุดในอารยธรรมมนุษย์ พวกเขาเรียกร้องความเท่าเทียมภายใต้กฎหมายและรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธินั้นให้แก่พวกเขา...")

อย่างไรก็ตาม ผู้พิพากษาเสียงข้างน้อยบางท่านเห็นว่า ศาลไม่ควรทำตัวเป็นฝ่ายนิติบัญญัติเสียเอง และควรปล่อยให้ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้ตัดสินใจว่าสมควรแก้ไขกฎหมายในเรื่องนี้หรือไม่ (However, some dissenting justices argued that the court should not overstep its bounds and become the legislature themselves. They contended that it should be up to the legislature to decide whether to change or amend the law on this matter or not.)

๔. สมรสเท่าเทียมในกฎหมายไทย

ก่อนที่กฎหมายสมรสเท่าเทียมมีผลใช้บังคับ การสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันไม่สามารถทำได้ตามกฎหมายไทย อย่างไรก็ตาม ศาลฎีกาได้เคยนำหลักการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมมาใช้บังคับในกรณีบุคคลเพศเดียวกันอยู่กินฉันสามีภรรยาและทำมาหาได้ร่วมกัน^(๑๓) ซึ่งอาจถือได้ว่า ศาลฎีกาได้ปรับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมตามบริบทแล้ว (Before the enactment of the same-sex marriage law, same-sex unions were not legally recognized in Thailand. However, the Supreme Court had previously applied the principle of joint ownership in cases involving same-sex couples who cohabited and shared assets, which could be considered an equitable interpretation of the law by the court.)

ต่อมา มีการโต้แย้งเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัย^(๑๔) ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีข้อแนะนำให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และ

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสมควรพิจารณาดำเนินการตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างเหมาะสมต่อไป (Subsequently, the constitutionality of the code was challenged before the Constitutional Court. The Constitutional Court ruled that Article 1448 did not violate the Constitution. However, the court recommended that the legislature, the cabinet, and relevant government agencies consider enacting a law to appropriately recognize the rights and duties of persons with diverse sexual orientations.)

ต่อมา ได้มีการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยแนวทางหนึ่งได้เสนอเป็นการตราพระราชบัญญัติใหม่ อีกหนึ่งฉบับ คือร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.... เพื่อให้ใช้บังคับคู่ขนานไปกับการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีสาระสำคัญรับรองการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลเพศเดียวกัน และมีสิทธิและหน้าที่คล้ายกับการสมรส แต่ไม่ใช้การสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (Following this ruling, several bills on this matter were proposed. One approach suggested the enactment of a new separate law, the Civil Partnership Act, to run parallel to marriage under the Civil and Commercial Code. The key provisions of this act would recognize same-sex partnerships and grant them rights and duties similar to marriage but without being considered a marriage under the Civil and Commercial Code.)

อีกแนวทางหนึ่ง คือการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ.... โดยสาระสำคัญคือการขยายการสมรสให้ครอบคลุมถึงบุคคลสองคนที่มีเพศเดียวกันด้วย ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินการตามแนวทางนี้ (Another approach was to amend the Civil and Commercial Code by expanding the definition of marriage to include same-sex couples. Thailand ultimately adopted this approach.)

(๑๓) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๒๔/๒๕๓๒.

(๑๔) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๖๕.

วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย

วิธีการตอบและตัวอย่าง ข้อสอบปากเปล่า

รวินทร์ ชัยภักดิ์ (๑)

ข้อสอบปากเปล่าสนามสอบสนามหนึ่งเร็ว ๆ นี้ถามคำถามว่า **"เจตนาพิเศษคืออะไร พร้อมยกตัวอย่าง"** ดังนั้น ผู้เขียนขอนำคำตอบจากหนังสือของท่านอาจารย์เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์^(๑) มาอธิบาย ดังนี้

แนวคำตอบ ความผิดอาญาบางมาตรานอกจากผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลแล้วตามมาตรา ๕๙ หรือมีเจตนาโดยผลของกฎหมายตามมาตรา ๙๐ แล้ว ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุจูงใจด้วย จึงจะถือว่าครบองค์ประกอบภายในของความผิดในเรื่องนั้น เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๔ เจตนาพิเศษคือโดยทุจริต ซึ่งมาตรา ๑ ให้คำนิยามไว้ว่า "เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น"

ข้อสังเกตเกี่ยวกับเจตนาพิเศษ

๑. การที่จะดูว่าองค์ประกอบภายในของความผิดใดต้องการเจตนาพิเศษให้สังเกตคำว่า "เพื่อ" ในบทบัญญัตินั้น เช่น มาตรา ๑๕๗ ซึ่งใช้คำว่า "เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด..."

๒. เจตนาพิเศษเป็นองค์ประกอบภายในเพิ่มเติมจากเจตนารมณ์ในความผิดบางมาตรา ดังนั้น จะมีเฉพาะเจตนาพิเศษ โดยไม่มีเจตนารมณ์คือประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลไม่ได้

๓. เจตนาพิเศษ คือเจตนาให้เกิดผลโดยตรงเท่านั้น ไม่มีการเล็งเห็นผลดังเช่นกรณีเจตนารมณ์

๔. เจตนาพิเศษ บางกรณีก็เป็นเหตุยกเว้นความผิด เช่น เพื่อป้องกันสิทธิตามมาตรา ๖๘ เหตุยกเว้นโทษ เช่น เพื่อให้พ้นภัยอันตรายตามมาตรา ๖๗ หรือเหตุผลโทษ เช่น โดยข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๗๒ (เจตนาพิเศษ กรณีนี้ใช้คำว่า "โดย")

๕. หากผู้กระทำได้กระทำความผิดโดยมีเจตนาพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก็เป็นความผิดสำเร็จไม่ใช่พยายาม เช่น มาตรา ๓๑๗ เพื่อการอนาจาร หากจำเลยพรากเด็กเข้าไปในโรงแรมเพื่อร่วมประเวณี แม้จำเลยยังไม่ทันกระทำการร่วมประเวณี จำเลยก็ผิดมาตรา ๓๑๗

เคล็ด(ไม่)ลับ

ผู้เขียนลองใช้โปรแกรม AI สอบถามเรื่องเทคนิคการเตรียมตัวสอบปากเปล่า การสอบเนติบัณฑิต อัยการ ผู้ช่วย และผู้ช่วยผู้พิพากษา ได้คำตอบที่น่าสนใจ โดยผู้เขียนได้ปรับเปลี่ยนถ้อยคำและเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น ดังนี้

๑. เทคนิคการสอบปากเปล่าเนติบัณฑิต

การสอบปากเปล่าของเนติบัณฑิตจะเน้นการตอบประเด็นกฎหมายอย่างถูกต้องและครบถ้วน โดยมีเทคนิคการเตรียมตัว ดังนี้

(๑) การเตรียมตัวล่วงหน้า ให้ทบทวนกฎหมายที่ออกสอบบ่อย ๆ และกฎหมายพิเศษต่าง ๆ ศึกษา

(๑) ผู้ช่วยเลขานุการอัยการสูงสุด, อนุกรรมการพิจารณามาตรฐานการศึกษาฯ เนติบัณฑิตยสภา และรองบรรณาธิการ จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา

(๒) เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญา ภาค ๑ เล่ม ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑ (แก้ไขเพิ่มเติม), (บจ.กรุงสยาม พิมพ์ซึ่ง, กรุงเทพฯ : มิถุนายน ๒๕๖๖), น.๒๔๓-๒๔๔.

คำพิพากษาที่สำคัญ และหลักกฎหมายที่ใช้บ่อย
ฝึกสรุปประเด็นกฎหมายในรูปแบบสั้นและกระชับ

(๒) เทคนิคการตอบ ให้ตอบโดยใช้โครงสร้าง
ที่ชัดเจน จับประเด็นว่าคดีหรือข้อกฎหมายที่สอบถาม
เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร หลักกฎหมายให้ระบุบทบัญญัติ
และหลักการที่เกี่ยวข้อง การวินิจฉัยให้นำกฎหมาย
มาประยุกต์กับข้อเท็จจริง ส่วนข้อสรุป ตอบให้ตรงคำถาม
โดยกระชับ

(๓) ฝึกตอบอย่างมั่นใจ โดยตอบคำถามด้วย
ภาษากฎหมายที่ถูกต้องชัดเจน หากไม่แน่ใจในคำถามให้
ขออนุญาตกรรมการถามซ้ำ หลีกเลี่ยงการเดาสุ่ม หาก
ไม่มั่นใจให้ตอบตามหลักที่ตัวเองรู้

๒. เทคนิคการสอบปากเปล่าช่วยผู้ช่วย

การสอบปากเปล่าสำหรับผู้ช่วยจะเน้นไปที่
การประยุกต์ใช้กฎหมายในทางปฏิบัติและจริยธรรมของ
พนักงานอัยการ ดังนั้น ต้องเตรียมตัวทั้งด้านกฎหมาย
และความสามารถในการตัดสินใจเชิงปฏิบัติ

(๑) ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องกับงานของพนักงานอัยการ เช่น ประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติ
องค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และศึกษา
กฎหมายเกี่ยวกับนโยบายสำนักงานอัยการสูงสุด และ
แนวทางการสั่งคดี

(๒) ฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ และฝึกวิเคราะห์กรณี
ศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสั่งคดีและการฟ้องคดีอาญา

(๓) ฝึกมารยาทและวาทศิลป์ โดยใช้ภาษาที่สุภาพ
มีความน่าเชื่อถือ และให้ความสำคัญกับจริยธรรมของ
พนักงานอัยการในการตอบคำถาม เช่น ความเป็นกลาง
ความโปร่งใส และความถูกต้อง

๓. เทคนิคการสอบปากเปล่าผู้พิพากษา

การสอบผู้ช่วยผู้พิพากษามีความเคร่งครัดสูง
และการตอบคำถามเน้นที่ความแม่นยำของกฎหมาย

การตีความ และการตัดสินใจโดยใช้หลักกฎหมาย
ที่ถูกต้อง

(๑) เตรียมตัวตามหลักกฎหมายและฎีกาสำคัญ
ทบทวนหลักกฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญาอย่างละเอียด พร้อมฎีกาที่เกี่ยวข้อง
ฝึกตีความกฎหมายและข้อเท็จจริงให้แม่นยำ

(๒) การตอบคำถามในลักษณะผู้พิพากษา
โดยต้องมีความเป็นกลาง ตอบอย่างรอบคอบและ
เป็นระบบ หลีกเลี่ยงการตอบโดยใช้อารมณ์ ควรอ้างอิง
หลักกฎหมายและเหตุผลอย่างมีน้ำหนัก

(๓) ฝึกตอบแนวข้อสอบที่เป็นปัญหาทางกฎหมาย
กล่าวคือ ฝึกตอบปัญหากฎหมายเชิงลึก โดยคำนึงถึง
ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งใช้แนวคิด
เชิงวิเคราะห์ เช่น การพิจารณาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
กับการตีความข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง

(๔) มารยาทในการสอบ ให้รักษาความสุภาพ
และท่าทีที่เป็นผู้ใหญ่ ตอบคำถามโดยไม่รีบร้อน ใช้เหตุผล
ที่รอบคอบ

๔. เคล็ดลับทั่วไปที่ใช้ได้กับทุกสนามสอบ

(๑) จัดระบบความคิดก่อนตอบคำถาม ให้ฟังคำถาม
ให้ชัดเจน ใช้เวลาในการคิดก่อนตอบ ตอบให้ตรงประเด็น
และกระชับ

(๒) ฝึกซ้อมกับเพื่อนหรือที่ปรึกษา ลองซ้อม
ตอบคำถามเพื่อให้เกิดความมั่นใจ รับฟังคำติชม
และปรับปรุงการตอบคำถาม

(๓) เตรียมตัวด้านสุขภาพจิต พักผ่อนให้เพียงพอ
ก่อนสอบ ใช้เทคนิคการผ่อนคลาย เช่น หายใจลึก ๆ
ก่อนเข้าห้องสอบ

(๔) ศึกษาแนวทางจากรุ่นพี่หรือผู้มีประสบการณ์
โดยให้สอบถามประสบการณ์จากผู้ที่เคยสอบผ่าน ศึกษา
รูปแบบการสอบในแต่ละปีเพื่อให้เข้าใจแนวทางการสอบ

บทความเรื่อง

"กฎหมายสมรสเท่าเทียมกับหลักกฎหมายครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป"

ดร.สันติ พิวทองคำ^(๑)

เดิมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บสรพ ๕ ครอบครัว บัญญัติวางหลักเกี่ยวกับเงื่อนไขการหมั้น การสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา และการก่อตั้งครอบครัวจำกัดไว้เฉพาะระหว่างบุคคลเพศ "ชายกับหญิง" เท่านั้น หากแต่ปัจจุบันสังคมไทยได้ วิวัฒนาการเติบโตเปลี่ยนแปลงไปเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ มีแนวคิดสมัยใหม่ยอมรับและการอยู่และใช้ชีวิตร่วมกัน จันสามีภริยาเป็นครอบครัวระหว่างบุคคลเพศหลากหลาย มากขึ้น โดยให้การอุปการะเลี้ยงดูกันและกันตลอดจน

มีความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างไปจากคู่สมรสที่เป็นชายและหญิงแต่กฎหมายครอบครัวเดิมมิได้ให้การรับรองสิทธิหน้าที่ และสถานะทางครอบครัวของ บุคคลเพศหลากหลายดังกล่าวเจกเช่นคู่สมรสที่เป็น ชายและหญิง ทำให้หลักกฎหมายครอบครัวเดิมดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๗ จึงได้มีประกาศราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ แก้ไขประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ บสรพ ๕ เกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าด้วย การสมรสเดิมระหว่างชายและหญิงเป็นการสมรส เท่าเทียมระหว่างบุคคลเพศหลากหลาย โดยให้มีผล ใช้บังคับเมื่อพ้น ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศ ใน ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๘^(๒)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บสรพ ๕ ว่า ด้วยการสมรสเท่าเทียมระหว่างบุคคลเพศหลากหลาย ที่แก้ไขใหม่ มีหลักและสาระสำคัญที่เปลี่ยนแปลงไป ดังต่อไปนี้

๑. "เงื่อนไขการหมั้น" แก้ไข ป.พ.พ.มาตรา ๑๔๓๔ วรรคหนึ่ง จากเดิมวางหลักว่าการหมั้นจะทำได้ต่อ เมื่อชายและหญิงมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์ เป็นการหมั้น จะทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์แล้ว ดังนี้เงื่อนไขการหมั้นจึงเปลี่ยนแปลงไปเป็นบุคคลเพศ

(๑) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะชั้นต้นในศาลจังหวัดสรวงโลก

(๒) พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ ประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๗ ซึ่งมาตรา ๒ แห่ง พ.ร.บ.ดังกล่าว บัญญัติให้มีผล บังคับใช้เมื่อพ้น ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป การเริ่มต้นนับระยะเวลาต้องเริ่มนับหนึ่งในวันรุ่งขึ้น คือ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๗ เป็นวันที่หนึ่ง ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๘๖/๒๕๕๓ วินิจฉัยว่า

"ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๔ ที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง(ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ ว่า ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป" ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๕ ดังนั้น จึงมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นไป"

จะนั้น เมื่อเริ่มต้นนับหนึ่งในวันรุ่งขึ้นคือ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๗ เป็นวันที่หนึ่งจึงครบกำหนด ๑๒๐ วัน ในวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๘ ดังนั้น พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม

และตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๓๐/๒๕๕๓ วินิจฉัยว่า

"ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๔ ที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง(ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ ว่า ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป" ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๕ ดังนั้น จึงมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นไป"

จะนั้น เมื่อเริ่มต้นนับหนึ่งในวันรุ่งขึ้นคือ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๗ เป็นวันที่หนึ่งจึงครบกำหนด ๑๒๐ วัน ในวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๘ ดังนั้น พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ จึงมีผลบังคับใช้เมื่อพ้น ๑๒๐ วัน ในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๘

หลากหลายไม่จำกัดที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป สามารถทำสัญญาหมั้นหรือหมั้นกันได้ เช่น ชายหมั้นกับชาย หญิงหมั้นกับหญิง หรือกลุ่ม LGBTQ ^(๓) หมั้นกับชายหรือหญิงหรือหมั้นกันเองก็ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

๒. "เหตุเรียกค่าทดแทนการหมั้น" แก้ไข ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๔๔ เพิ่มเติมเหตุเรียกค่าทดแทน จากเดิมเหตุคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้อื่นได้เฉพาะกรณีผู้นั้นร่วมประเวณีกับคู่หมั้นตน เป็นนอกจากการร่วมประเวณีแล้ว การกระทำความผิด (แม้ไม่ถึงขนาดร่วมประเวณี) หากทำไปเพื่อสนองความใคร่ของผู้นั้น ก็เป็นเหตุให้คู่หมั้นเรียกค่าทดแทนได้

๓. "เงื่อนไขการสมรส" แก้ไข ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๔๘ จากเดิมวางหลักว่าการสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์ เป็น การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์แล้ว ดังนั้นเงื่อนไขการสมรสจึงเปลี่ยนแปลงไปเป็นบุคคลเพศหลากหลาย ไม่จำกัดที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปสามารถ

ทำสัญญาสมรสหรือสมรสกันได้ เช่น ชายจดทะเบียนสมรสกับชาย หญิงจดทะเบียนสมรสกับหญิง หรือกลุ่ม LGBTQ ^(๔) จดทะเบียนสมรสกับชายหรือหญิงหรือจดทะเบียนสมรสกันเองก็ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

๔. "เหตุเรียกค่าทดแทนจากคู่" แก้ไข ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๒๓ จากเดิมวางหลักว่าสามีเรียกค่าทดแทนจากชายอื่นได้หากชายอื่นล่วงเกินภริยาตนทำนองชู้สาว แต่ภริยาจะเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่น ต้องได้ความว่าหญิงอื่นแสดงโดยเปิดเผยว่ามีความสัมพันธ์กับสามีตนทำนองชู้สาว ซึ่งสามีมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากคู่ได้มาก และกว้างขวางกว่าภริยาตามบทกฎหมายดังกล่าว จึงแก้ไขเพื่อให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากผู้ล่วงเกินคู่สมรสตนทำนองชู้สาวหรือแสดงตนโดยเปิดเผยว่ามีความสัมพันธ์กับคู่สมรสตนทำนองชู้สาวได้ **มีผลให้ไม่ว่าคู่สมรสฝ่ายใดก็มีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากคู่ได้ไม่ว่าคู่จะแสดงตนโดยเปิดเผยว่ามีความสัมพันธ์กับคู่สมรสตนในทำนองชู้สาวหรือไม่ก็ตามอย่างเท่าเทียมกัน**

(๓) LGBTQ คือ กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือเพศทางเลือก LGBTQ เป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยคำว่า LGBTQ ย่อมาจาก

L - Lesbian กลุ่มผู้หญิงรักผู้หญิง

G - Gay กลุ่มชายรักชาย

B - Bisexual กลุ่มที่รักได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง

T - Transgender คือกลุ่มคนข้ามเพศ จากเพศชายเป็นเพศหญิง หรือเพศหญิงเป็นเพศชาย

Q - Queer คือ กลุ่มคนที่พึงพอใจต่อเพศใดเพศหนึ่ง โดยไม่ได้จำกัดในเรื่องเพศ และความรัก

(๔) อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๓

การแก้ไขบทกฎหมายมาตรานี้ยังสอดคล้องกับ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๖๗ ซึ่งวินิจฉัยว่า ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๒๓ (เดิม) ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗

๕. "ถ้อยคำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์"

มีการแก้ไขถ้อยคำในมาตราต่าง ๆ ของ ป.พ.พ. เพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายสมรสเท่าเทียมที่แก้ไขใหม่

(๑) คำว่า "สามีและภรรยา" เป็น "คู่สมรส" ในมาตรา ๔๓, ๑๕๗๖/๑ วรรคหนึ่ง, ๑๕๙๓, ๑๕๑๕

(๒) คำว่า "ระหว่างสามีภรรยา" เป็น "ระหว่าง คู่สมรส" ในมาตรา ๑๙๓/๒๒

(๓) คำว่า "ฝ่ายชายกับฝ่ายหญิง" เป็น "ฝ่ายผู้หมั้น กับฝ่ายผู้รับหมั้น" ในมาตรา ๑๕๓๗, ๑๕๓๙

(๔) คำว่า "ชายหรือหญิง" เป็น "ผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้น" ในมาตรา ๑๕๔๐, ๑๕๔๑, ๑๕๔๗/๑ วรรคสาม

(๕) คำว่า "ชายหญิง" เป็น "ผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้น" ในมาตรา ๑๕๔๒, ๑๕๔๓

(๖) คำว่า "ชายหรือหญิง" เป็น "คู่หมั้นฝ่ายหนึ่ง" ในมาตรา ๑๕๔๔, ๑๕๔๖

(๗) คำว่า "ชายหรือหญิง" เป็น "บุคคลใดบุคคลหนึ่ง" ในมาตรา ๑๕๔๙

(๘) คำว่า "ชายหญิง" เป็น "บุคคลสองคน" ในมาตรา ๑๕๕๐, ๑๕๐๕ วรรคสอง

(๙) คำว่า "ชายหรือหญิง" เป็น "บุคคลใด" ในมาตรา ๑๕๕๒, ๑๕๕๘

(๑๐) คำว่า "หญิงที่สามีตาย" เป็น "หญิงที่ชายผู้เป็น

คู่สมรสตาย" ในมาตรา ๑๕๕๓

(๑๑) คำว่า "ชายหรือหญิง" เป็น "บุคคลฝ่ายใดฝ่าย หนึ่ง" ในมาตรา ๑๕๖๐ วรรคหนึ่ง

(๑๒) คำว่า "สามีภรรยา" เป็น "คู่สมรส" ในมาตรา ๑๕๖๑, ๑๕๖๒, ๑๕๖๔ วรรคหนึ่ง, ๑๕๖๙, ๑๕๗๐, ๑๕๗๔, ๑๕๗๖, ๑๕๗๗ และ มาตรา ๑๕๑๖

(๑๓) คำว่า "สามีหรือภรรยา" เป็น "คู่สมรส" ในมาตรา ๑๕๖๓, ๑๕๘๕, ๑๕๘๖, ๑๕๘๘, ๑๕๙๑, ๑๕๙๒, ๑๕๙๓/๑, ๑๕๑๗, ๑๕๙๘/๑๔ และมาตรา ๑๕๙๘/๑๗

(๑๔) คำว่า "สามีหรือภรรยา" เป็น "คู่สมรส" ในมาตรา ๑๕๗๙, ๑๕๘๑, ๑๕๘๒, ๑๕๘๓, ๑๕๘๔, ๑๕๘๕/๑, ๑๕๒๓ และ มาตรา ๑๕๓๙ วรรคหนึ่ง

(๑๕) คำว่า "สามีภรรยา" เป็น "คู่สมรส" ในมาตรา ๑๕๘๗, ๑๕๘๙, ๑๕๙๐, ๑๕๙๘ วรรคหนึ่ง, ๑๕๒๒ วรรคหนึ่ง, ๑๕๓๐, ๑๕๓๒, ๑๕๙๘/๓๘, ๑๖๐๖ (๓), ๑๖๒๕ (๑) และ มาตรา ๑๖๒๘

(๑๖) คำว่า "ชายหรือหญิง" เป็น "ผู้สมรส" ในมาตรา ๑๕๙๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง

(๑๗) คำว่า "เมื่อหญิงมีครรภ์" เป็น "เมื่อการสมรส ระหว่างชายหญิง เมื่อหญิงมีครรภ์" ในมาตรา ๑๕๑๐ วรรคสอง

(๑๘) คำว่า "ชายและหญิง" เป็น "คู่สมรส" ในมาตรา ๑๕๓๓

(๑๙) คำว่า "หญิงขณะเป็นภริยาชาย" เป็น "หญิง ขณะเป็นคู่สมรสชาย" และคำว่า "ชายผู้เป็นสามี" เป็น "ชาย ผู้เป็นคู่สมรส" ในมาตรา ๑๕๓๖ วรรคหนึ่ง

(๒๐) คำว่า "ชายผู้เป็นสามีคนใหม่" เป็น "ชายผู้เป็นคู่สมรสคนใหม่" ในมาตรา ๑๕๓๗

(๒๑) คำว่า "ชายหรือหญิงสมรสฝ่ายอื่น" เป็น "บุคคลสมรสฝ่ายอื่น" ในมาตรา ๑๕๓๘ วรรคหนึ่ง วรรคสอง

(๒๒) คำว่า "ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามี" เป็น "ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นคู่สมรส" ในมาตรา ๑๕๔๐, ๑๕๔๒, ๑๕๔๓, ๑๕๔๔ วรรคหนึ่ง วรรคสอง

(๒๓) คำว่า "ชายผู้เป็นสามีของมารดาตน" เป็น "ชายผู้เป็นคู่สมรสของมารดาตน" ในมาตรา ๑๕๔๕ วรรคหนึ่ง วรรคสอง

๖. "สามีภริยาตามกฎหมายหรือกฎระเบียบฉบับอื่นให้หมายถึงคู่สมรสตามกฎหมายสมรสเท่าเทียม"

บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ข้อบัญญัติ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงสามี ภริยา หรือสามีภริยา

(๑) ให้ถือว่าอ้างถึงคู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ เช่น พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัวฯ หรือ ป.วิ.อาญา มาตรา ๔ มาตรา ๕ (๒) ป.อาญา มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง เป็นต้น

(๒) เว้นแต่กรณีต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ข้อบัญญัติ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดสิทธิหน้าที่ สถานะ

ทางกฎหมายหรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสามี ภริยา หรือสามีภริยาไว้แตกต่างกัน^(๔)

๗. "ข้อยกเว้นไม่ใช้บังคับกฎหมายสมรสเท่าเทียมที่แก้ไขเพิ่มเติม" หลักกฎหมายสมรสเท่าเทียมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ ไม่ใช้บังคับแก่กรณีที่มีกฎหมายกำหนดเรื่องครอบครัวหรือมรดกไว้เป็นการเฉพาะ^(๕)

สำหรับผู้อ่านที่ประสงค์ศึกษาตัวบทพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าด้วยการสมรสเดิมระหว่างชายและหญิงเป็นการสมรสเท่าเทียมระหว่างบุคคลเพศหลากหลาย ฉบับเต็มรายมาตรา พร้อมข้อสังเกตตัวบทกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถสแกน QR Code ด้านล่างบทความนี้เข้าศึกษาได้

^(๔) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ มาตรา ๖๗

^(๕) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ มาตรา ๖๖

บทความเรื่อง

"เปลี่ยน QR Code ที่ผูกกับบัญชีของนายจ้าง เป็นของตนเองและให้ลูกค้าสแกนชำระหนี้"

สกลยุช หอพิบูลสุข^(๑)

สมมติว่า นายดีเป็นเจ้าของร้านค้ากาแฟ นายซีเป็นลูกจ้างของนายดี มีหน้าที่ชงกาแฟ เสิร์ฟกาแฟ และเก็บเงินจากลูกค้า เมื่อลูกค้าสั่งกาแฟ และชำระเงินให้นายซี นายซีรับเงินไว้แทนนายดี ต่อมาได้เอาเงินดังกล่าวไป นายดีตรวจสอบจึงไปร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับนายซี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๖๙/๒๕๕๙ วินิจฉัยว่า เงินที่จำเลยรับมาจากลูกค้าซึ่งได้จากการจำหน่ายสินค้า เป็นการรับเงินไว้ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะลูกจ้างของผู้เสียหาย เพียงแต่ให้จำเลยยึดถือไว้ชั่วคราวอำนาจในการครอบครองควบคุมดูแลทรัพย์สินยังเป็นของนายจ้าง [...] เมื่อจำเลยเอาเงินของผู้เสียหายไป จึงเป็นการเอาเงินไปโดยเจตนาทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ของผู้เสียหายที่เป็นนายจ้าง

ลองเปลี่ยนปัญหาให้ทันสมัยขึ้น สมมติว่า นายบีเป็นเจ้าของร้านค้ากาแฟ มีนายเอเป็นลูกจ้าง มีหน้าที่ชงกาแฟ เสิร์ฟกาแฟ และเก็บเงินจากลูกค้า โดยวิธีการเก็บ

เงินจากลูกค้า นายบีจะวาง QR Code (Quick Response Code) ที่ผูกกับบัญชีของนายบีไว้ข้าง ๆ เครื่องคิดเงิน เพื่อให้ลูกค้าสแกนจ่ายได้โดยสะดวก ในช่วงเวลาที่เกิดเหตุ นายเอได้เปลี่ยน QR Code ที่ผูกกับบัญชีของนายบี เป็น QR Code ที่ผูกกับบัญชีของตนเอง และแจ้งให้ลูกค้าสแกนจ่ายค่ากาแฟผ่าน QR Code นั้น จากนั้นเมื่อเลิกงาน นายเอได้ไปถอนเงินที่ลูกค้าชำระไป

นายบีตรวจพบว่า นายเอเอาเงินที่ลูกค้าจ่ายค่ากาแฟไป จึงไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้าง

ถามว่า นายเอกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างหรือไม่

จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๖๙/๒๕๕๙ หากพิจารณาในแง่ของหนี้ เมื่อมีหนี้ค่าซื้อสินค้าเกิดขึ้น และลูกค้าชำระเงินค่าสินค้าให้แก่ลูกจ้าง ทำให้หนี้ระงับกรรมสิทธิ์ในเงินเป็นของนายจ้าง มีลูกจ้างยึดถือเงินไว้แทนนายจ้าง ลูกจ้างเอาเงินที่เป็นของนายจ้างไปโดยทุจริต จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้าง

ย้อนกลับมาปัญหาหลักให้สแกน QR Code ที่ตั้งไว้ จะเห็นว่า เมื่อมีหนี้ตามสัญญาซื้อขายกาแฟเกิดขึ้น นายบีโดยนายเอปฏิบัติการค้าชำระหนี้ให้แก่ลูกค้าด้วยการส่งมอบกาแฟให้ลูกค้าแล้ว ลูกค้ามีหน้าที่ชำระราคาตอบแทนให้นายบี แต่นายเอหลอกให้ลูกค้าสแกน QR Code จ่ายเงินเข้าบัญชีของนายเอ หนี้ค่ากาแฟยังไม่ระงับ ลูกค้าไม่ได้ชำระหนี้ตอบแทนต่อนายบี รวมทั้งกรรมสิทธิ์ในเงินยังไม่ได้อโอนไปยังนายบี นายบียังมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกค้าชำระหนี้ได้ ส่วนนายเอได้เงินไปโดยไม่มีมูลจะอ้างได้ตามกฎหมาย ดังนั้น นายบีไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้าง

การกระทำของนายเอ เป็นความผิดฐานใด เป็นความผิดฐานฉ้อโกงหรือลักทรัพย์ (โดยใช้กลอุบาย) หรือไม่

(๑) พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ อธิบายว่า ความผิดฐานฉ้อโกง ต้องมีการหลอกลวงจนหลงเชื่อและส่งมอบกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินให้ด้วยความยินยอม ส่วนความผิดลักทรัพย์ เป็นการเอาทรัพย์สินไปโดยพลาการ หรือหากมีการส่งมอบให้ เพราะถูกหลอก ก็ส่งมอบแต่การครอบครอง ไม่ได้ส่งมอบกรรมสิทธิ์^(๒)

ความผิดฐานฉ้อโกง ได้แก่ หลอกซื้อของ ได้ของแล้ว ไม่ชำระราคา^(๓), หลอกเอาของปลอมไปขาย^(๔), หลอกให้ร่วมลงทุนเพื่อได้ผลตอบแทนสูง, หลอกให้หลงรักและให้เงินโดยเสน่หา (romance scam) ความผิดเหล่านี้ ผู้หลอกลวงหลงเชื่อและส่งมอบกรรมสิทธิ์ในเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ผู้หลอกลวงด้วยความยินยอม

ความผิดฐานลักทรัพย์ ได้แก่ หลอกยืมโทรศัพท์แล้ว เอาไปเลย^(๕), ลูกจ้างหลอกนายจ้างว่ามีลูกค้าสั่งซื้อสินค้า และลูกค้าต้องการด่วน ลูกจ้างขอรับสินค้าจากนายจ้าง ไปส่งให้ลูกค้าก่อน นายจ้างมอบสินค้าให้เพื่อให้ไปส่งมอบกับลูกค้า แต่ลูกจ้างเอาสินค้าไป^(๖)

ขอให้อลองพิจารณาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๘๓/๒๕๔๑ ซึ่งวินิจฉัยว่า จำเลยได้มาหลอกลวง ขอรับชำระหนี้เงินกู้จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยที่โจทก์กู้เงินจาก ค. จากโจทก์ โดยจำเลยอ้างว่ารับแทน ค. และโจทก์หลงเชื่อได้มอบเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยจำนวน ๒๑๖,๐๐๐ บาท ให้จำเลยไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นการหลอกลวงโจทก์ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จโดยเจตนาทุจริต เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ผู้อ่านเห็นว่าการกระทำของนายเอเป็นความผิดฐานใด หากเห็นว่าการกระทำเป็นความผิดฐานฉ้อโกง และลูกค้าเป็นผู้เสียหาย ความท้าทายในการดำเนินคดีอาญาคือ การติดตามตัวผู้เสียหายจำนวนมากมาร้องทุกข์ สอบปากคำ และไปเป็นพยานศาล เพื่อเอาตัวคนผิดมาลงโทษ แต่ในมุมมองของลูกค้า ลูกค้าอาจเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบกับราคากาแฟ ซึ่งมีมูลค่าหลักสิบหรือหลักร้อยกับเวลาและค่าใช้จ่ายในการไปร้องทุกข์ไปสอบปากคำ และไปศาล อาจไม่คุ้มค่าที่จะเอาความกับนายเอ

(๒) ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔-๓๖๖/๔ (สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ๒๕๖๒) หน้า ๘๒

(๓) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๓/๒๕๔๖

(๔) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๔๑/๒๕๔๒

(๕) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๓/๒๕๔๓

(๖) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๙๘/๒๕๔๔

พีระพัฒน์ อึ้งพงษ์พันธ์^(๑)

สวัสดีครับ สมาชิกจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

สำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา "ส.ช.น." เปิดให้บริการช่วยเหลือทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน ใน **วันจันทร์ – วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. วันเสาร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. วันวันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์** ซึ่งการให้ความช่วยเหลือประชาชน แบ่งเป็น ๒ ประเภท

๑. ให้คำแนะนำและปรึกษาปัญหากฎหมายแก่ประชาชนทั่วไป ที่มาขอคำแนะนำและคำปรึกษา **การขอรับคำแนะนำและคำปรึกษานั้น สามารถกระทำได้ ๒ วิธี** คือ มาขอรับคำปรึกษาดด้วยตนเอง ณ สำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ซึ่งอยู่ในบริเวณ ชั้น ๑ อาคารเนติบัณฑิตยสภา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ หรือทางโทรศัพท์ **โดยสำนักงานฯ ได้จัดให้มีนายความอาสา เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาอยู่ประจำสำนักงานฯ** ตามวัน เวลาดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ ผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาจะมาด้วยตนเองหรือปรึกษาทางโทรศัพท์ก็ได้ โดยไม่ต้องเสียค่าบริการใด ๆ

๒. ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินคดีแก่ประชาชน **โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย** แก่ผู้ที่มีฐานะยากจนและไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งตนเองไม่สามารถที่จะดำเนินคดีได้ **โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้**

- ก. เป็นการร้องขอด้วยความสุจริตและเป็นกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
- ข. เป็นผู้มีส่วนได้เสียและมีฐานะยากจน
- ค. เป็นผู้ที่ไม่มีความประพฤติเสียหายหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน
- ง. รูปคดีทั้งข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงสามารถให้ความช่วยเหลือได้

สามารถรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ www.thethaibar.or.th สำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หรือโทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๐๔, ๑๐๘ หรือ ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๑

.....

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ขอเชิญชวนนิสิต นักศึกษา บุคลากรภาครัฐและเอกชนกับพนักงานรัฐวิสาหกิจ นิติกร ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ อาจารย์ และบุคคลที่สนใจ เข้าร่วมอบรม **"โครงการอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทุจริตและประพฤติ มิชอบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง"** ระหว่างวันที่ ๑๙ เมษายน ถึง ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘ รวม ๘ วัน ระยะเวลาอบรม ๔๘ ชั่วโมง (เฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์) ผู้สำเร็จการอบรมจะได้รับประกาศนียบัตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สามารถรายละเอียดได้ที่ www.thethaibar.or.th อบรมหลักสูตรพิเศษ หรือสอบถามเพิ่มเติมที่ **แผนกบริหารการศึกษา โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๓๖** ตามวันและเวลาราชการ

.....

(๑) กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา, กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ (ก.อ.)

ข่าวเหมิบัณฑิตมณฑล

บรรณาธิการแถลง

เนื่องจาก**กฎหมายสมรสเท่าเทียม**ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๘ ประกอบกับในเดือนกุมภาพันธ์มีวันสำคัญคือวันที่ **๑๔ กุมภาพันธ์** ซึ่งเป็น**วันแห่งความรัก หรือ Valentine's Day** กองบรรณาธิการจึงได้จัดทำจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ภายใต้แนวคิด **Love Pride**

.....

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับนี้ขอเริ่มด้วยบทความเนื่องจากปก **สมรสเท่าเทียม** โดย **ปณต ยงยุทธ** บทความ **ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ** เสนอเรื่อง **บุริมสิทธิในหนี้ค่าภาษีอากร** โดย **สุรารัตน์ ศรีวิพัฒน์** กล่าวถึง ข้อหาหรือกรณีผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานภายในเวลาที่กำหนด ผู้ว่าจ้างจึงได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาแล้ว แต่ยังไม่ได้รับหนังสือแจ้งให้ผู้รับจ้างชำระค่าเสียหายพร้อมทั้งยังไม่ได้ดำเนินการบังคับหลักประกันสัญญาตามสัญญา ซึ่งต่อมาสำนักงานสรรพากรพื้นที่ ก.ได้มีคำสั่งอายัดเงินค่าจ้างและเงินสดที่ผู้รับจ้างนำมาวางเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา ดังนี้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะรับหลักประกันสัญญาเพื่อนำไปชำระหนี้ค่าปรับของผู้รับจ้าง หรือต้องส่งให้กรมสรรพากรพื้นที่ที่ได้รับการแจ้งคำสั่งอายัด, **เจาะฎีกาเด่น** เสนอเรื่อง **กำหนดเวลาระยะเวลาเร่งรัดการไต่สวนและฟ้องคดี กับอำนาจฟ้องของอัยการสูงสุด** โดย **รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์ มนต์ชัย ชนินทรลีลา และมนตรี จุลเกลี้ยง** กล่าวถึง **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๖๓/๒๕๖๗** บทความ **ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย** โดย **มณฑล อรรถบलयุคล** เสนอเรื่อง **Law is All Around: Law and Love for All**, บทความ **วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย:วิธีการตอบและตัวอย่างข้อสอบปากเปล่า** โดย **รวินท์ ชัยภักดิ์วรภัคดี** บทความ **กฎหมายสมรสเท่าเทียมกับหลักกฎหมายครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป** โดย **ดร.สันติ ผิวทองคำ** บทความ **เปลี่ยน QR Code ที่ผูกกับบัญชีของนายจ้าง เป็นของตนเองและให้ลูกค้าสแกนชำระหนี้** โดย **สกุลยุช หอพิบูลสุข** ปิดท้ายด้วย **มุขขำ** โดย **พิระพัฒน์ อังพงษ์พันธ์**

พบกันใหม่เดือนมีนาคม
นาคสินี ยุติธรรมดำรง